ORTIEĽ KOMISIE

I.

„Že veľgymnasialný patronát ani autonómiu cirkve našej v úcte nemá, ani ku prospechu vlasti neúčinkuje. To prvé dokázal tým skutkom, že ačkoľvek cirkevní Potisský dištrikt svedoctvá veľgymnaziálne rozkázal v Slovenskej a Maďarskej reči vydávať, patronát tomuto rozkazu nie len že sa protivil, ale i po naložení od generálneho nariadenia - ako rozkazu - nebude sa protiviť síce, ale právo svoje, svedoctvá len v Slovenskej reči vydávať na zákonnej ceste vyhladávať neprestane ...

To druhé tým skutkom, že dozorstvo patronátu vždycky, ba aj teraz také osoby zastávajú (Daxner, Francisci, Nandrássy), ktoré r. 1848/9 v národních bojoch po svojom protivlasteneckom účinkovaní známe sú, a rad patronátnych členov z najväčšej čiastky takí tvoria, ktorí proti Maďarskému národu a vlasti hlbokú nenávisť chovajú v ňadrách svojich.

II.

Že veľgymnasialný učbársky sbor nenávisť proti Uhorskej vlasti a Maďarskému národu nielen v obecnom živote dosvedčuje, ale to aj v učení, ba aj v literatúre prejavuje. Dôkazom toho je:

a) Že Zoch, učbár, pri popise hlasov, keď bol Maďarsky opýtaný, vzdorovite Slovensky odpovedal ... mládež vyzval k pestovaniu Slovenského národnieho ducha, a nádeju svoju vyslovil: že túto zem, ktorá je nie iného, nežli Slovenského národa, z pažeráka sebectva vytrhnú: v Kameňanoch pri jednej zábave Maďarskú reč a tanec zakázal a konečne v izbe svojej jeden skrze svojich žiakov na deň jeho mena daný transparent trpel s takýmto nápisom: „Ivanovi Zoch, učbárovi. Revúcki jeho žiaci na vďačnú pamiatku za jeho horlivosť o Slovenskú reč; nech dosiahne táto reč svoje víťazstvo, nech zhynú jej vrahovia!"
b) Že Ormis, učbár, Ratkovského memoranduma jeden zakladáte!, poburovania proti autonómnej cirkvi jeden hlavný činiteľ, ktorý pre poburovanie haviarov už v Štiavnici uväznenie skrze politickú vrchnosť pritiahol na sebä ... žiackej mládeži pozdravovanie Veľko-revúckych maďarsky smýšľajúcich mešťanov ako správca zakázal ...
c) Že Botto, bývalý pomocný učbár, vyslovil sa, že Maďari do tejto vlasti len prišli, ju Slovákom odňali, teraz Slovákov, kde len môžu, tlačia, ale nezadlho prijde ten čas, kde Slovenská mládež posilnená Maďarov nazpäť zaženie ta, zkadiaľ prišli. - Čulík, učbár, pak, žeby jeden palatín alebo jiný vážený úradník z časov Jozefa II. bol sa vyjadril, že Maďarská reč je len pre kočišov súca.
d) Že Čulík, učbár, Maďarskú reč zo svojich úst vypustiť nechce. - Kovalevský, učbár, pak pred svojimi žiakmi knižku o kathedru otrepúc, povedal: radšej by som mongolskú reč učil, ako túto ničomnú maďarčinu.
e) Že svätenie skrze žiakov pamiatky Turč.-Sv. Martinského memoranduma učbársky sbor nielen že dovolil, ale v tom činnú účasť bral, nesenie címeru okolia medzi Slovenskými zástavami a s mečami na majálesoch nielen že vďačne trpel, ale ho za hlavniu ozdobu nad vchodom upotrebil.

III.

Že žiacka mládež svojho Slovenského ducha a nenávisť proti Maďarom zretedlnými slovami a skutkami na javo dáva. Dokazuje to:

a) Väčšie uctenie címera okolia nad címerom Uhorskej krajiny; okázalé užívanie Slovenských zástav pri obecných zábavách s odtískaním Maďarských zástav do úzadia ...

IV.

Že z Revúckeho veľgymnázia vyšlí učitelia panslávskym citom vedení proti Uhorskej vlasti a Maďarskému národu nenávisť i v svojich cirkvách chovajú ...

... skutok je, že v ňadrách tak svojich žiakov, ako aj cirkevníkov Slovenské city pestujú, len o Slávii hovoria a lásku proti Maďarskému národu a vlasti za každú cenu soslabiť a vyhasiť sa usilujú; skutok je konečne, že keď Veľko-

Revúcki žiaci do jiných hlavných škôl idú, i tam sa celkom oddelujú od maďarsky smýšľajúcich mladíkov, za Sláviou rojčia a vzdelanejšiemu obcovaniu vyhýbajúc, v duchovnom vzdelaní trpia ujmu.

V.

Že v meste Veľkej Revúci a tamojšej ev. cirkvi následkom Slovenského účinkovania učbárskeho sboru nesvár a nenávisť už do takých rozmerov prišly, že rozpadnutie zapríčinily a verejnú bezpečnosť ohrozujú ...

Uhodnovernilo sa v Rožňave r. 1874. Videl Štefan Czékus, superintendent a cirkevní predseda povereníctva. Značil Janko Miklóš, zapisovateľ povereníctva.

Zápisnica vyšetrujúcej komisie bola prerokovaná v seniorátoch, z ktorých štyri hlasovali za zrušenie revúckeho gymnázia, malohontský bol proti a gemerský žiadal ešte raz preskúmať všetky dôkazy za i proti zrušeniu. Podtatranský seniorát a seniorát XIII. spišských miest sa od tejto záležitosti dištancovali.

20. júla 1874 predstavitelia Gemerskej župy na svojom zasadnutí v Plešivci vyjadrili súhlas s výsledkami vyšetrovacej komisie, o čom informovali ministra školstva. Zároveň navrhli, aby revúcke gymnázium bolo zrušené a namiesto neho bola v Revúcej zriadená štátna reálka. Definitívne slovo malo padnúť na dištriktuálnom konvente konanom 30. - 31. júla v Miškovci.

Zdroj: Dušan Dubovský - Revúca kolíska slovenského stredného školstva